

**ПРОФ. Д.Ф.Н. БОРИС ЮСТИНОВИЧ НОРМАН –
ПОЧЕТЕН ДОКТОР НА ПЛОВДИВСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ**

Проф. д.ф.н. Борис Norman заедно с ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Запрян Козлуджов по време на церемонията по удостояването му с почетното звание „доктор хонорис кауза“. Вляво – проф. д.ф.н. Иван Куцаров, вдясно – доц. д-р Юлиана Чакърова – ръководител на Катедрата по руска филология

Професионалната кариера на проф. д.ф.н. Борис Юстинович Norman започва в Ленинградския държавен университет, където той учи от 1961 до 1966 г. във Филологическия факултет, специалност „Славянска филология“, дипломирайки се с отличие. Същата година свързва научната си кариера с Беларуския държавен университет в Минск, Беларус, където работи и до днес в Катедрата по теоретично и славянско езикознание. Там Борис Юстинович започва обучението си като аспирант и през 1969 г. защитава кандидатска дисертация на тема *Возвратные конструкции в современном болгарском литературном языке*. Заглавието на докторската му дисертация (д.ф.н.), защитена през 1984 г., гласи: *Синтаксис речевой деятельности. Простое предложение*.

Основните етапи в преподавателската му дейност в БДУ са следните:

- доцент е от 1971 г.;
- старши научен сътрудник е от 1981 г.;
- професор е от 1985 г.

Ръководител е на Катедрата по теоретично и славянско езикознание от 1999 до 2007 г.

Международната преподавателска и научна кариера на проф. д.ф.н. Б. Ю. Норман е маркирана от следните основни щрихи:

- два пъти е бил гост професор по един семестър в Тексаския университет в Остин, САЩ;
- от 1995 до 1999 г. е извънреден професор и ръководител на Катедрата по езикознание във Висшето училище в гр. Шедълце, Полша;
- през 1997 г. е гост професор за един семестър в Рурския университет в гр. Бохум, Германия;
- през 2007 – 2008 г. е гост професор в Хелзинкския университет, Финландия;
- представял е доклади и е чел лекции в Москва, Санкт Петербург, Киев, Берлин, Потсдам, Бохум, Цюрих, Берген, Сапоро (Япония), Люблина, Варшава, София, Прага, Бърно и други университетски центрове;
- участвал е в работата на 5 славистични конгреса (IX, X, XI, XIII, XV).

Под ръководството на проф. д.ф.н. Б. Ю. Норман са написани и успешно защитени една дисертация за присъждане на научната степен „доктор на филологическите науки“ и 17 за присъждане на научната и образователна степен „доктор“, сред които две са посветени на българския език в теоретичен и съпоставителен план, като една от тях (съпоставка на анафоричната функция на местоименията в българския и руския текст) е на доц. д-р Юлиана Чакърва от Филологическия факултет на Пловдивския университет.

Ето как самият проф. Норман определя накратко сферата на научните си интереси: руски, български, полски и другите славянски езици; теория на езика; социо- и психолингвистика; популяризация на лингвистичните знания.

Проф. Б. Ю. Норман е автор на повече от 400 научни изследвания, сред които над 20 монографии. На българския език са посветени следните заглавия: *Переходность, залог, возвратность (на материале болгарского и других славянских языков)*. Минск, 1972; *Болгарский язык. Учебное пособие для филологических факультетов государственных университетов*. Минск: БГУ, 1980; *Болгарский язык в лингвострановед-*

ческом аспекте. Курс лекций. Минск: БГУ, 2005. Други монографии са в областта на общото езикознание, русистиката, славистиката. Той е специалист с изключително широк профил и е автор на задълбочени изследвания в сферата на теоретичната лингвистика, психолингвистиката, социолингвистиката, прагматичната лингвистика, когнитивната лингвистика: *Основы языкознания*. Минск, 1996; *Теория языка. Вводный курс*. Москва, 2004; 2-е изд. – 2008; 3-е изд. – 2009; *Синтаксис речевой деятельности*. Минск, 1978; *Грамматика говорящего*. Санкт-Петербург, 1994; 2-е изд. – Москва, 2011; *Лингвистическая прагматика (на материале русского и других славянских языков)*. Курс лекций. Минск, 2009; *Основы психолингвистики*. Курс лекций. Минск, 2011; *Когнитивный синтаксис русского языка*. Москва, 2013, и др.; редица издания на немски (в съавторство): *Modalität und Modus. Allgemeine Fragen und Realisierung im Slavischen*. Wiesbaden, 1994; *Personalität und Person*. Wiesbaden, 1999; *Quantität und Graduierung als kognitiv-semantische Kategorien*. Wiesbaden, 2001; *Kognition, Sprache und phraseologische/parömiologische Graduierung*. Wiesbaden, 2005; *Die slavischen Sprachen im Licht der kognitiven Linguistik*. Wiesbaden, 2010. Редица книги на Борис Юстинович се фокусират върху очакваното и неочакваното функциониране на езика и езиковата игра, издавайки тънкия му усет на наблюдател и финото му чувство за хумор, стимулирайки вдъхновяващи интелектуални главоблъсканици: *Лингвистика каждого дня*. Минск, 1991; 2-е изд. – Москва, 2004; *Игра на гранях языка*. Москва, 2006; *Лингвистические задачи*. М., 2006; 2-е изд. – 2008; 3-е изд. – 2009; *Русский язык в задачах и ответах*. Минск, 2009; *Новые занимательные задачи по русскому языку*. Минск, 2014.

Дълъг е списъкът с получените от проф. Б. Ю. Норман награди и грантове:

- диплом на Всесъюзния конкурс за най-добро произведение от научнопопулярната литература (1991 г.);
- заслужил работник на Република Беларус в сферата на образованието (2001 г.);
- отличник в сферата на образованието на Република Беларус (2005 г.);
- почетен гост професор на Карловия университет в Прага (2015 г.);
- грант от фонда „Open Society“ в Беларус (1996 г.);
- грант от Американския съвет на научните общности (ACLS – American Council of Learned Societies) (2002 г.);
- грант от Беларуския фонд за фундаментални изследвания (2007 г.);
- премия на името на Владимир Пичета в областта на социалните и хуманитарните науки (2010 г.).

Проф. Норман е един от основателите и член на Международната асоциация на хуманитаристите. Член е на Международната комисия по граматичния строй на славянските езици към Международния славистичен комитет. Председател е на специализирания научен съвет на БДУ за присъждане на научни степени по направленията „Теория на езика“ и „Славянски езици“. Член е също така на редколегиите на редица научни списания в Русия, Унгария, Полша и България. От създаването на списание „Славянски диалози“ на Филологическия факултет на Пловдивския университет проф. Норман става член на международния редакционен екип, като също така е публикувал свои изследвания в изданието.

Б. Ю. Норман има многобройни участия в национални и международни научноизследователски проекти и е бил ръководител на пет от тях, а като резултат са издадени колективни монографии. Те обхващат широк спектър от актуални проблеми – от функционирането на езика в различни социални и културни условия и организацията на текста през езиковата идентичност до описанието на славянските езици с помощта на модерната днес когнитивна оптика: *Modalität und Modus. Allgemeine Fragen und Realisierung im Slavischen*. Wiesbaden, 1994; *Personalität und Person*. Wiesbaden, 1999; *Quantität und Graduierung als kognitiv-semantische Kategorien*. Wiesbaden, 2001; *Проблеми контрастивной семантики (славянской и неславянской)*. Studia Slavica Savariensia, 1 – 2. Szombathely, 2004; *Kognition, Sprache und phraseologische/parömiologische Graduierung*. Wiesbaden, 2005; *Die slavischen Sprachen im Licht der kognitiven Linguistik*. Wiesbaden, 2010; *Языковая картина мира и когнитивные приоритеты языка*. Нитра, 2014.

Борис Юстинович е любим и уважаван от своите студенти и колеги лектор. Като дългогодишен ръководител на Катедрата по теоретично и славянско езиковедие на Беларуския държавен университет има безспорен принос за развитието на беларуската българистика, подготовката на специалисти в областта на българския език, обмена на преподаватели и студенти. В периода 1980 – 1990 г. е един от организаторите на ежегодните българско-беларуски симпозиуми.

И още едно поле на реализация на проф. Норман, което не може да бъде пропуснато – това е работата му с обществеността. Редовно изнася беседи на научнопопулярни теми, като специално внимание отделя на учениците и учителите.

Юлиана Чакърва